

המחזאי - יעקב שבתאי

סופר, מחזאי, מתרגם ופזמונאי. נחשב לאחד מכותבי הפרוזה החשובים ביותר בספרות העברית המודרנית. יעקב שבתאי נולד באביב 1934 בת"א. אחרי השחרור מהצבא עבר לקיבוץ מרחביה, שם החל לכתוב פזמונים ומחזות. ב-1967 בגיל 33 עזב שבתאי את הקיבוץ ועבר עם משפחתו לעיר הולדתו תל אביב, שם הקדיש את עצמו לכתובה. יעקב שבתאי נפטר מהתקף לב בקיץ של שנת 1981 בהיותו בן 47. השאיר אחריו עשרה מחזות מקוריים שכתב, יותר מעשרים מחזות שترגם או עיבד, עשרות פזמונים שחיבר שמרביתם מושמעים ומושרים עד היום. בימי חייו פרסם את ספר הסיפורים "הדוד פרץ ממריא" ואת הרומן "זיכרון דברים". הרומן "סוף דבר" יצא לאור לאחר מותו ב-1984. שני הרומנים נחשבים כיצירות מופת של הספרות העברית המודרנית. העומק, השנינות, חוש ההומור, החן והברק שאפיינו את אישיותו של יעקב שבתאי בחייו, ממשיכים לחיות על הבמה בישראל גם בעשור השני של המאה ה-21.

הרקע למחזה

פרשת כרם נבות היזרעאלי (מלכים א', פרק כ"א) היא הציר העלילתי עליו מבוסס המחזה. אחאב מלך ישראל ביקש מנבות שייתן לו את כרמו, מכיוון שהוא קרוב לארמון המלך והוא רוצה להפכו לגן ירק ובתמורה יתן לו כסף או כרם טוב ממנו. נבות סירב לתת את נחלת אבותיו למלך. אחאב שב לביתו "סר וזעף". אשתו איזבל, בת מלך צידון, לוקחת על עצמה להעביר את הכרם הנחשק לידי בעלה. בכוח אישיותה המניפולטיבית היא גורמת לשני בני-בליעל להעיד שנבות קילל את אלוהים ואת המלך. נבות נמצא אשם והוצא להורג בסקילה... אחאב עומד לרשת את הכרם, אולם שם מחכה לו אליהו הנביא במילים "הרצחת וגם ירשת" ומוסיף "במקום אשר ליקקו הכלבים את דם נבות, ילקקו הכלבים את דמך גם אתה". והוא מנבא לו את עונשו האישי והרס ביתו בימי שלטון בנו אחזיהו.

המחזה

"אוכלים" נכתב בשנת 1977 והועלה לראשונה ב-1979. הוא מדבר אלינו כאילו נכתב כאן ועכשיו. האקטואליה שלו עולה ומציפה את תודעתנו כמעט מכל דיאלוג. מדובר בסאטירה פוליטית רבת עוצמה שמגייסת את פרשת נבות התנ"כית כציר המניע את לבו של המחזה. גדילת נחלת אבות השייכת על פי חוק לזולת, הפקעת קרקעות והעמדתו של השלטון מעל החוק ומעל ערך חיי הפרט - הם מהנושאים בהן היא עוסקת. אחאב, איזבל אשתו ושני יועצים מסבים לסעודת עבודה מלכותית שבה הם זוללים ללא שובע את כל הערכים האנושיים. שולחן האוכל הוא זירת הפשע וסביבו מופרים כל החוקים, בדיאלוגים רוויי אלימות מילולית, איומי סחיטה ופיתויי שוחד המשמשים כלים בידיו של השלטון בבואו לבטל בשמה של הממלכה את עקרונות היסוד של חוק וצדק, יושר ומוסר ברמה הפוליטית מקומית וברמה האוניברסלית. מדובר במשל חברתי-פוליטי חריף ורלוונטי, שמעליו מרחפת כאזהרה תקפה ונצחית שאלתו האלמותית של הנביא אליהו: "הרצחת וגם ירשת?"

מתוך חוקת ארה"ב: "לא ישללו משום אדם חייו, חרותו או רכושו ללא תהליכי משפט תקין".
מתוך הצעת חוק "יסוד זכויות האדם והאזרח" שהוגשה לכנסת ישראל בשנת 1973 ותלויה ועומדת בפניה: סעיף 3: "כל אדם זכאי להגנה כדין על חייו, גופו, נפשו, כבודו ושמו הטוב".

שחקנים:

אחאב, מלך ישראל - **יגאל אליאס**
איזבל, אשתו - **דנית לוי**
שמעי, יועץ המלך - **אמיר כהן**
אליקים, יועץ משפטי - **איציק אסטרוגו**
נבות היזרעאלי - **יהורם הלוי**
שף ראשי - **שי נמט**
מוזג היין וחלילן - **יהודה ירון**
מלצר א' - **אמיר בן דור**
מלצר ב' - **גל רונן**
מאבטח - **ארז בן עדורא**

זמרות:

מירי וקסלר
מיכל נאור
מיכל נמט
יעל פדר
פזית שלף

צוות ההפקה:

מוסיקה ועריכה מוסיקלית - **עדי דויטש**
תאורה - **יונתן "ספידי" קול**
ניהול הפקה - **אמיר כהן**
הפקה - **עיריית כ"ס האגף לתרבות, נוער וספורט**
מנהלת הצגה - **מיכל נאור**
אחראית גסטרונומיה - **ענת גליקמן**
אחראית תלבושות - **פזית שלף**
אחראית תפאורה - **יעל פדר**

